

Harold Lloyd: Un precursor (i II)

Jordi Graset

L'etern enemic de Harold –com de la majoria dels herois del burlesc– són els objectes. Fins i tot quan es vol suïcidar se li posen en contra. El fet és consubstancial amb la seva peripècia vital i l'agressivitat d'aquests esdevé un veritable malson – el guant camina sol a *Hot Water*. La lluita per dominar-los és aferrissada. Fins i tot els animals queden reduïts a “objectes”. Tanmateix Lloyd també utilitza els animals –gairebé sempre per atzar– contra els seus rivals o contra els seus coetanis en general. Els exemples són innumbrables. Fonamentada en l'atzar i la sorpresa, la comicitat de Lloyd neix de l'ambivalència del seu personatge i de la seva evolució psicològica, en el context de la qual els objectes prenen una dimensió sobrehumana. A diferència de Keaton, per a qui l'atzar és fruit del destí, Lloyd, amb el seu optimisme innat i amb la seva tossuderia, sembla que el provoqui, que, en gran manera, el creï.

De la gran varietat de *gags* del cinema de Lloyd, en triaré alguns que potser no seran els més aconseguits, però que il·lustraran les consideracions fetes sobre el personatge i sobre els principis estètics del cineasta. L'optimisme, la confiança inalterable en si mateix, el porten –a *Movie Crazy*– a llegir el costat de la targeta –l'hi tramet el majordom de l'actriu que galanteja– que conté la invitació a una recepció i no pas l'altre costat, en què li diu que no vol saber res d'ell. A la recepció es vestirà, per atzar, amb la jaqueta de l'il·lusionista, de la qual sortiran tot tipus de trucs i d'animalons que crearan el desconcert entre la concurrència. Finalment, l'expulsaran de la reunió amb males maneres. A partir d'una posada en escena que privilegia l'enquadrament, els *gags* d'il·lusió òptica són innumbrables. Un dels més freqüents és agafar una peça de vestir immòbil que resulta que algú portava posada, però que ni Harold ni nosaltres veiem. La sorpresa és hilarant. A *Never Weaken* provoca accidents i a continuació recomana a

les víctimes el servei d'un metge del qual la seva estimada és secretària. Si comparem aquest *gag* amb el de *The Kid*, en què el nen trenca els vidres i Charlot va immediatament a oferir els seus serveis, observarem com, per la seva ambigüitat, l'efecte és radicalment oposat, ja que Lloyd pertany a una societat capitalista sense escrúpols, mentre que Charlot és un marginat que té dret a sobreviure –encara que agredeix uns veïns que pertanyen al mateix *status*–, fet que qüestiona la seva consciència de classe.

Never Weaken (1921).

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL

CROQUIS
JOAN LEIVA

ARQUITECTURA D'INTERIORS
MOBLAMENT

Ronda Zamenhof, 151 - 08201 Sabadell
Tel. (93) 726 56 50 - Fax 727 77 46

MONISTROL

Passeig de la Plaça Major, 6
Telèfon 725 49 25
SABADELL

Poques vegades Harold és tan patètic i, alhora, tan triomfador com a *The Kid Brother*. A una gran desfeta segueix una astúcia que ens permet respirar momentàniament. L'espectador no es pot bressolar mai ni en la tristesa ni en l'eufòria. A part de contenir alguns dels més meravellosos gags de camuflament –com el de la cabra o el del porc, dignes del millor Keaton– té un llarguíssim i sublim tràvel-ling vertical en què s'enfila a un arbre molt alt per no perdre la visió de l'estimada que se'n va. El pla és d'una profunditat de camp portentosa i una esplèndida mostra de *gag* dinàmic i poètic. El cinema de Lloyd ens ofereix molts recursos còmics de naturalesa gràfica: quan té por, els cabells se li posen de punta i moltes emocions són suggerides, en els seus films muts, pel grafisme dels rètols. Tot plegat en un estil molt proper al còmic gràfic. A *Girl Shy* el tarannà somniador associat a la seva tímidesa li fan creure que la imatge de l'estimada reflectida a l'aigua no és real sinó producte dels seus somnis. Després la festejarà assegut al seu costat. La càmera els enquadra en un primer pla. Però observem que el cos de Harold es desplaça. Hi ha una fugaç impressió romàntica, un estat de flotació. L'enquadrament següent ens descobrirà que és una gran tortuga allò que l'arrossega. A un instant líric segueix un desenllaç ridícul. En el cinema de Lloyd no hi ha lloc ni per al plor ni per a la sensibleria. Les seves lluites èpiques amb gratacels i automòbils ja són llegendàries, però el que segurament és més interessant és com combinen el *gag* còmic i el suspens, de manera que no podem riure del tot perquè estem patint per la sort del personatge.

Aquest sentit de dosificació del drama i la importància que es concedeix a la història, junt amb els suggeriments sonors i la comicitat dels rètols dels seus films muts expliquen que Lloyd –la virtut del qual no es basa en la seva mímica d'actor, però sí en treure el màxim partit de la sintaxi filmica en tant que cineasta– accedís al sonor en ple domini del seu art, quan molts dels seus col·legues van tardar anys a assumir la nova tècnica o, simplement, no hi van reeixir mai. Si observem la primera seqüència de *Hot water*, se'ns fa evident que els rètols són a punt per ser dialogats. Tenen tanta gràcia com les imatges i, uns i altres, formen una ironia indescrutable. Lloyd no abusa mai dels diàlegs i, en equilibrar-los amb les seqüències d'acció, fa el pas del mut al sonor demostrant una maduresa narrativa que el nou mitjà, en molts casos, no trobaria fins al cap d'anys. A més, el mitjà sonor era més adequat a la tècnica del suspens, que el cineasta cultivà magistralment. En lligar la seva concepció còmica a la història –a diferència de còmics com Laurel i Hardy que feien un cinema basat en les situacions–, Lloyd marcava el camí de la comèdia posterior. No és estrany que fos admirat per Lubitsch. En la mateixa mesura, inspirat el seu personatge en l'home corrent,

El Harold Lloyd poètic (*The Freshman*, 1925).

encara que particular, anticipava l'orientació de còmics com W.C. Fields o Tati. Com diu Rowan Atkinson/Mr. Bean: "L'*slapstick* més divertit és el de la vida real".

Tot i això, hem d'admetre que la dependència visual gairebé exclusiva del còmic mut assoleix un tipus d'inspiració molt difícil d'igualar, pel mateix autor, en el mitjà sonor. Malgrat la seva maduresa inqüestionable, el període sonor de Lloyd no ens ofereix obres de la mestria de *The Freshman*, *The Kid Brother*, *Girl Shy* o *Speedy* i, en canvi, es manifesta una acusada propensió a la reiteració.

Lloyd, que no tenia els dots d'un gran comediant, elaborà el seu substrat còmic com un artesà, amb intel·ligència i tenacitat. El seu geni hi féu la resta. Com deia James Agee: "Lloyd no va ser un gran còmic, però, si el riure pur és un criteri, pocs cineastes l'han igualat i ningú no l'ha superat".

ESCOLA DEL SOL

C. Migdia, 35-45 - C. Sant Pau, 20 • Tels. 727 82 46-725 74 61
08201 Sabadell